

Akylly däli

Category: Kitapcy, Oýlanmalar, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Akylly däli AKYLLY DÄLI

Ýurtlaryň birinde dälihana salynanlaryň arasynda şol ýurduň birmahal at-owazasy jümle-jahana ýaýran adamlaryndanam biri bar eken.

Narsisizme doly özünü aldyran bu adam indi ýykyk diwaryň düýbünde, kellesini iki eli bilen tutup, dyzlaryny garnyna diräp, tirseklerini garny na dirän iki aýagynyň arasyна gysylgy ýagdaýda oý-pikire batyp otyrka, ony uzakdan synlan başga bir däli:

– Eh-eý, dostum, saňa bir tibet hekaýatyny aýdyp bereýinmi? – diýipdir.

Tibet hekaýaty!

Hamana dagyň depesinde aýdylanda, sözleriniň has manyly bolýandygyna gübे ynanýan «akylly däli» öz toslan hekaýatlaryna «Tibet hekaýaty» adyny beripdi.

Ol öz hekaýatlaryndan birini eşderin öýtdi.

Gözleri tegelendi, kellesini ýuwaşlyk bilen öwrende onuň nazarynda ýaňsylaýy alamatlaryň bardygyny duýmak kyn däldi.

Emma «akylly däli» oňa seredenokdy. Ol gözünü penjirä dikip, hekaýatyny gürrüň bermäge başlady:

– Iki sany oba bar eken. Biri demirgazykda, biri günortada,

birinde gara geýerlermiş, birinde-de diňe ak. Bu iki obada ýasaýanlar biri-birlerine şeýle bir jetmişler welin, biri ýere ynansa, biri howa ynanydyr. Biri Günden tutsa, beýlekisi Aýdan tutupdyr. Gynansak-da, bu iki oba ynançlary sebäpli tutuş müň ýyllap ursup gelenmiş. Uruş şeýle bir uzaga çekipdir welin, iki obanyň ilaty-da çekýän ýitgileri zerarly kiçelibildigine kiçelipdir. Sanlary barmak büküp sanardanam azalan ýagdaýa gelende, ahyrsoň ýaraşmaga mejbur bolupdyrlar we her kim özünkini dogry etmäge tarapdar tapmak üçin hemmesi birlikde şol ýurduň iň dana adamyny görmek üçin sebitiň iň belent dagyna çykypdyrlar.

Kyrk güne çeken müşakgatly dyrmanyakdan soň dana adamyny çatmasyna baryp ýetipdirler. Olar dana adamyny öňüne geçip, öz ynançlarynyň doğrudygyny, artykmaçlyklaryny sanapdyrlar. Iki tarapyňam aýtjak zady guitaransoň, dana adam az-owlak pikirlenip oturupdyr we şeýle diýipdir:

– Gadym bir ynanja görä, adam geçmeli ýoluny tamamlanda, özünü jennet bilen dowzahyň arasyndaky aýnada gorermiş. Bu aýna ol adamyň dünýäde geçiriren müddetinde hemme babatda amala aşyryp bolaýjak, ýetip bilinäýek mümkünçiliği berermiş. Ruh özünüň bolup biläýek iň gowy wersiyasy bilen bolmagy saýlap alan wersiyasynyň arasyndaky tapawudyny şol aýnada şeýle bir gowy görüpdir welin, bolaýmaly zatlaryň bolmandygynyň, ýagny doldurmadyk mümkünçiliginiň puşmanlyggyna eýlenermiş.

Ine, şol puşmanlygam ruhyň dowzahymış...

Öz wersiyasyny tamamlamaga golaýlaşanlar-a, jennetiň huzuryna gowşupdyr, çünkü ol huzur dünýäde eden ýağşylyklaryndan peýdalananlaryň olara eden doga-dileglerinden üýşermiş.

Adamyň ýoly diňe başga birine ýol açanda açylarmış.

Iki obanyň adamy biri-birlerine seredişip, her kim özünkini dogry etmek üçin birnäçe günläp dyrmaşan dagynyň başında dana diýilyän adamyň näme samrap oturandygyna düşünjek bolupdyrlar... Emma düşünip bilmändirler. Ahyrynda biri çykyp sorapdyr:

– Gowy hekaýat eken, ýöne munuň biziň aramyzdaky oňsuksyzlyga näme dahly bar?

Dana kişi myssa ýylgyrypdyr-da, gepini düşündiripdir:

– Nämä ynansaňız şoňa ynanyň. Ähli ynançlar, pelsepeler, ideologiyalar, düşünjeler, pikirler adama bolup biläýek iň gowy wersiyasyny tapmagyna ýardam etsin diýip, ýer ýüzüne ýerleşdirilen ulaglardyr. Siz bolup biläýek iň gowy ýagdaýyzyza öwrülmegi bir gyra zyñyp, haýsyňzyň ulagy has

gowy diýip, öz araňyzda dawalaşyp başlasaňyz, mümkünçilikleriňiziň üstüni doldurmak beýlede dursun, adam sekilli adam bolup bilmersiňiz.

Ömrüňiz ökünç bilen, puşman bilen geçer we mümkünçiliğiňiziň aýnasynda göze ilmersiňiz. Indi dawalaşmagyňzy goýuň. Iň gowy ulag – elindäkisi nähili bolanda-da, elmydama elindäkini ussatlyk bilen ulanmaga dyrjaşýanlardyr.

Hekaýat soňlandy.

Ol gelen geňsiligine tarap sessizje ýöräp gitdi.

«Däli» ol aýnany göz öňüne getirdi, hazır soň öňünde bolsa, özüne görkezilen iň gowy wersiýadan ýagdaýy näderejede tapawutlanýardы?..

Hemmeleriň tanaýan, alkyş okaýan, öwülyän, görübilemezçilik edilýän biri bolup bilipdi, emma tapawut döredip bilipmidi?

Tanalmak, öwülmek, görübilemezçilik edilmek derejemi?..

Gözünüň owasy doldy, däliniň gürrüň beren hekaýatynda özüni tapmak kyndy.

Emma durmuş her pursatda milliardlarça ýşaratçysydyr ýşaraty arkaly biziň bilen gürleşýärdi.

Aýdylanlara gulagymyzy ýapsagam, görkezilenlere ýüzümüzü öwürsegem, duýdurylanlara garşıy söwessegem... näme etsek edeliň, oýlandyrýanlary bilen aklymyza iru-giç aralaşyp bilýärdi.

Bize her hyýanatymyzyň jogabyny berýärdi, emma dogry ýol bilen ýöränler ol aýnanyň öňünde buýsanç bilen başydkı durup bilýärdi.

Adamyň bütin dünýä eýe bolup, öz ruhuny ýitirmeginiň özüne näme peýdasy bar?

Wessalam.

Ömer ÖMERI.

Penşenbe, 14.05.2020 ý. 0ýlanmalar